

Žmogaus teisių stebėjimo institutas
Didžioji g. 5, 01128 Vilnius
El. p. hrmi@hrmi.lt

Diversity Development Group
Lukiškių g. 5-527, 01108 Vilnius
El. p. info@diversitygroup.lt

Lietuvos Raudonasis Kryžius
A. Juozapavičiaus g. 10A, 09311 Vilnius
El. p. info@redcross.lt

Lietuvos Respublikos Seimui
Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius
El. p. prim@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius
El. p. LRVkanceliarija@lrv.lt

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius
El. p. bendrasisd@vrm.lt
Originalai siunčiami nebus.

Pastabos

Dėl LR įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 67 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-756

2021 08 09 Nr.

Lietuvos žmogaus teisių centras, Žmogaus teisių stebėjimo institutas, Diversity Development Group ir Lietuvos Raudonasis Kryžius, organizacijos, dirbančios žmogaus teisių apsaugos srityje, susipažino su LR įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPI) 67 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-756 (toliau – Įstatymo projektas) ir teikia pastabas dėl siūlomo pakeitimo.

Dėl Įstatymo projekto 1 straipsnio, numatančio 67 straipsnio papildymą

Įstatymo projekte numatoma papildyti 67 straipsnį 1¹ dalimi ir numatyti, kad „Paskelbus karo padėtį, nepaprastąją padėtį, taip pat ekstremaliąją situaciją ar ekstremalųjį įvykį dėl masinio užsieniečių antplūdžio, užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį gali būti pateiktas: 1) pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose – Valstybės sienos apsaugos tarnybai; 2) ***Lietuvos Respublikos teritorijoje, kai į Lietuvos Respubliką užsienietis atvyko teisėtai, – Migracijos departamentui***; 3) užsienio valstybėje – užsienio reikalų ministro nurodytose Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ar konsulinėse įstaigose.

Įstatymo projekte numatoma papildyti 67 straipsnį 1² dalimi ir numatyti, kad „***Užsieniečio prašymas suteikti prieglobstį, pateiktas nesilaikant šio straipsnio 1¹ dalyje nurodytos tvarkos, nepriimamas***, paaiškinant prašymo suteikti prieglobstį pateikimo tvarką. Migracijos departamentas, atsižvelgęs į užsieniečio pažeidžiamumą ar kitas individualias aplinkybes, gali nuspręsti priimti užsieniečio, neteisėtai kirtusio Lietuvos Respublikos valstybės sieną, prašymą suteikti prieglobstį.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad ES Prieglobsčio procedūrų direktyvos (2013/32/ES) 3 ir 6 straipsniuose įtvirtinti pagrindiniai principai ir garantijos naudotis prieglobsčio procedūra. Pagal 3 straipsnį, direktyva taikoma **visiems tarptautinės apsaugos prašymams, pateiktiems** valstybių narių **teritorijoje**, įskaitant pasienį, teritorinius vandenis arba tranzito zonas. Direktyvos 6 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybės nares užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos paprašęs asmuo **turėtų**

veiksmingą galimybę prašymą pateikti kuo greičiau. Nors direktyvos 6 straipsnio 3 dalis leidžia valstybėms narėms reikalauti, kad tarptautinės apsaugos prašymai būtų pateikti nurodytoje vietoje, tačiau **nenumato galimybės nepriimti prieglobsčio prašymų nei tais atvejais, kai žmogus kreipėsi prieglobsčio nenurodytoje vietoje** (tokiu atveju Direktyva numato tiesiog ilgesnį prieglobsčio prašymo registravimo terminą), **nei tais atvejais, kai žmogus neteisėtai kirtu sieną ir prieglobsčio prašymą pateikė būdamas valstybės teritorijoje.**

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) byloje *Europos Komisija prieš Vengriją* (C-808/18) konstatuodamas direktyvos 6 straipsnio, siejamo su jos 3 straipsniu, pažeidimą dėl ribotos galimybės pateikti prieglobsčio prašymus *inter alia* pažymėjo, kad valstybės narės **privalo užregistruoti** bet kokią į šios direktyvos taikymo sritį patenkančią tarptautinės apsaugos prašymą, kuri nacionalinėms institucijoms pareiškė trečiosios šalies pilietis ar asmuo be pilietybės, ir vėliau jos turi užtikrinti, kad **atitinkami asmenys turėtų veiksmingą galimybę jų prašymus pateikti kuo greičiau** (ESTT 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimo 93 punktas). Pasak Teismo, teisės pateikti prieglobsčio prašymą paisoma tik tada, kai šis prašymas pateikiamas, įregistruojamas ir išnagrinėjamas, ir galiausiai ši teisė yra **veiksmingos teisės į prieglobstį**, garantuojamos ES Pagrindinių Teisių Chartijos 18 straipsnio, sąlyga (ESTT 2020 m. gruodžio 17 d. sprendimo 102 punktas).

Taip pat reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į tai, kad neteisėtai kirtusių sieną žmonių judėjimo laisvė yra apribota ankstesniais įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais, žmonės sulaikyti apgyvendinimo vietose, kurios administruojamos ne Migracijos departamento, akivaizdu, kad 67 straipsnio 1² dalies antrame sakinyje numatyta galimybė, kad Migracijos departamentas, atsižvelgęs į užsieniečio pažeidžiamumą ar kitas individualias aplinkybes, gali nuspręsti priimti užsieniečio, neteisėtai kirtusio Lietuvos Respublikos valstybės sieną, prašymą suteikti prieglobstį, yra **praktiškai neįgyvendinama**. Dėl tokių priežasčių, kad nei laikiną apgyvendinimo vietą administruojanti savivaldybės administracija, nei Pabėgėlių priėmimo centras, nei Valstybės sienos apsaugos tarnyba, nei bet kuri kita saugumą užtikrinanti teisėsaugos institucija neteisėtai sieną kirtusių žmonių, kurių laisvė apribota, prieglobsčio prašymų neturės pagrindo priimti. Todėl kyla klausimas, koku būdu neteisėtai sieną kirtusiam asmeniui, kurio laisvė apribota, pateikti prieglobsčio prašymą ir nurodyti savo pažeidžiamumą ar kitas individualias aplinkybes, kurios leistų Migracijos departamentui tokį prieglobsčio prašymą priimti. Be to, kaip nurodyta pirmiau pateiktose ES Prieglobsčio procedūrų direktyvos (2013/32/ES) nuostatose bei ESTT sprendime byloje C-808/18, Lietuvos valstybė privalo užtikrinti galimybę **pateikti prieglobsčio prašymą bei jį įregistruoti visais atvejais**, neatsižvelgiant į asmens teisinę padėtį Lietuvoje ar atvykimo būdą.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes siūlomas pakeitimas neatitinka ES Prieglobsčio procedūrų direktyvos (2013/32/ES) nuostatų ir gali sąlygoti ES Pagrindinių Teisių Chartijos 18 straipsnio, įtvirtinančio teisę į prieglobstį, pažeidimą. Todėl raginame persvarstyti siūlomus pakeitimus. Suprantame kylančius iššūkius, šioje srityje dirbančios organizacijos padeda valstybei atliepti bazinius humanitarinius poreikius, bet tikime, kad pagrindines žmogaus teises būtina užtikrinti ir esant tokiai kritinei situacijai.

Su pagarba
Kristina Meidė
Lietuvos Raudonojo Kryžiaus generalinė sekretorė

Dainius Pūras
Žmogaus teisių stebėjimo instituto direktorius

Lina Kisevičienė
Diversity Development Group direktorė

